

Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.521/2024/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Jászter Boglárka ügyvéd mint pártfogó ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) által képviselt kiskorú I. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) I. rendű, kiskorú II. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) II. rendű, kiskorú III. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) III. rendű és kiskorú IV. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) IV. rendű felpereseknek – a dr. Kocsány Balázs ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) által képviselt I. rendű alperes neve (cím szám alatti lakos) I. rendű, II. rendű alperes neve (cím szám alatti lakos) II. rendű, III. rendű alperes neve (cím szám alatti lakos) III. rendű és IV. rendű alperes neve (cím szám alatti lakos) IV. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.21.105/2022/56. számú ítélete ellen az I-IV. rendű alperesek részéről 59. sorszám alatt előterjesztett és 61. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I-IV. rendű alpereseket, hogy jelen ítélet meghozatalától számított 60 (hatvan) napon belül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára fizessenek meg személyenként 224 000 (kettőszázhuszonnégyezer) Ft fellebbezési illetéket.

Felhívja az I-IV. rendű alpereseket, hogy a fellebbezési illeték megfizetése során a közlemény rovatban tüntessék föl a Debreceni Ítéltábla megnevezést, jelen bírósági ítélet bal felső sarkában lévő számát, valamint a saját adóazonosító számukat.

Megállapítja, hogy az I-IV. rendű felpereseket a másodfokú eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselésére a fellebbezési eljárásban teljes egészében pervesztes I-IV. rendű alperesek egyenlő arányban kötelesek.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A 2016. június 7-én született I. rendű, a 2010. június 5-én született II. rendű, 2013. február 2-én született III. rendű és a 2008. szeptember 12-én született IV. rendű felperesek ifj. Sz. A. (a továbbiakban: néhai) gyermekei.

[2] A nem vitatott tényállás szerint 2018. október 21-én a kora délutáni órákban a M., Ö. utca 1./2. szám alatt lévő házban tartózkodott Sz. M., valamint a fiai: B. E. Z. és B. Gy., illetve a testvére: Sz. A. Z. és annak fia: a néhai. Italoztak és zenét hallgattak. Hozzávetőlegesen 14 órakor érkezett meg hozzájuk az I. rendű alperes, aki fölényesen, kihívóan viselkedett az ott tartózkodókkal, majd egy korábbi sérelme miatt verekedni hívta a néhait, akivel előzőleg már szóváltásba keveredett. A néhai kijelentette, hogy nem fél az I. rendű alperestől, ezért vele együtt kiment a házból az utcára. Őt követte az apja: Sz. A. Z. és B. E. Z. is.

Az I. rendű alperes hazaszaladt az átellenben lévő, az út másik oldalán található Ö. út 2./1. szám alatti lakására, ahonnan egy 41 cm hosszúságú fából készült baseballütővel tért vissza, és azzal a néhaira támadt. Ehhez csatlakoztak a II-IV. rendű alperesek is. Az ütések elsősorban a néhai fejét, illetve a feje fölé emelt karjait érték. Az I. rendű alperes egy alkalommal a nála lévő baseballütővel nagy erővel fejen is ütötte a néhait. B. E. Z. megpróbálta lefogni az I. rendű alperest, azonban a IV. rendű alperes felé ütött egy bottal, amely elől B. E. Z.-nak sikerült elhajolnia, azonban az I. rendű alperes kiszabadult B. E. Z. szorításából, és a baseballütővel egy esetben, másodszorra, nagy erővel a tarkóján ütötte meg a néhait, aki ettől eszméletlenül a földre rogyott, és ezt követően már nem mozdult.

A néhait az I. rendű alperes a nála lévő baseballütővel kettő alkalommal ütötte meg nagy erővel a fején, míg a II. és a III. rendű alperesek őt pusztán kézzel bántalmazták, valamint igyekeztek a néhai segítségére siető személyeket a közeléből eltávolítani. A IV. rendű alperes egy fahusánggal volt az I. rendű alperes segítségére a néhai bántalmazásában. A néhai apja a fia segítségére sietett, azonban az I. rendű alperes megkísérelte egy ütéssel őt távoltartani, ám a néhai bal karját találta el.

Az I. rendű alperes által a néhai koponyájára leadott második ütést követően a sértett eszméletlenül a földre rogyott és intenzíven vérezni kezdett. Ekkor az alperesek tovább fenyegették. Az I. rendű alperes olyan kijelentést tett, hogy „megmondtam, hogy megdöglesz, szétütöm az agyadat”, illetve „remélem, meghalt”. A II. rendű alperes azt mondta: „remélem, nem marad meg, megérdemelte”.

A jelenlévők a sértett segítségére siettek és értesítették a mentőket, akik a néhait kórházba szállították.

[3] A néhai az I-IV. rendű alperesek – különösen I. rendű alperes bántalmazásával összefüggésben – bal oldalt homlok, illetve falcsontról tájon 2 cm szélességű repesztett sérülést, ezzel összefüggésben a homlokcsont, valamint falcsontról darabos, részint benyomatos, koponyaalapra is kiterjedő törését, a baloldali keményburok feletti, valamint kétoldali keményburok alatti vérzést, valamint kiterjedt agyzúzódást, a jobboldali halántékcsontról, illetve falcsontról többszörös, részben benyomatos jellegű törését szenvedte el, amelyet a jobboldalon keményburok feletti vérzés is kísért. Az előbbi fejsérülések mellett a baloldali mellkasfalon a VIII – X-ig terjedő bordák magasságában hozzávetőlegesen 10 mm-es zúzódást is szenvedett.

Az elszenvedett koponyatörések, illetve a következményes koponyaűri vérzések gyógytartama egyenként és összességében is nyolc napon túli, ténylegesen 4-5 hónap. A mellkasfali zúzódás 8 napon belül gyógyul, ténylegesen 5-6 nap alatt. A koponyatörés, csonttörések kapcsán kialakult, kiterjedt agyállomány-zúzódás, valamint keményburok alatti, illetve feletti vérzések a néhainál közvetlenül életveszélyes állapotot eredményeztek.

A néhainál a bántalmazás jellege, valamint a koponya területén érvényesült nagy erejű erőbehatásokra tekintettel közvetlenül a halált eredményező sérülés kialakulásának a reális esélye is fennállt, ennek elmaradása csak a véletlennek volt köszönhető.

[4] A néhainál az agy sérüléseivel összefüggésben lelki tünetegyüttes is kialakult gyengültebb kapcsolatteremtés és együttműködési készség, figyelemzavar, gyengültebb felfogás és megértés, gyengült emlékezőműködés, lassúbb gondolkodás és lelki működés, hanyatló intellektus, érzelmi és indulat esékenységi, indítékszegénység, érdektelenség, adaptációs nehézségek, szociális hanyatlás és szótalálási nehézségek formájában, amely maradandó fogyatékosságot eredményezett nála.

[5] A néhai az I-IV. rendű alperesek általi bántalmazást követően önálló életvezetésre képtelenné vált. Az élet szinte minden területén segítségre szorult. Gyermekeiről: a felperesről gondoskodni, velük foglalkozni nem tudott, gyakran meg sem ismerte őket.

[6] A néhai 2019. december 22-én az otthonában elhalálozott. Természetes okú halála hirtelen, keringési összeomlás miatt következett be, amelynek alapjául a jelentős mértékű szívnagyobbodása, a koszorúverőér elmeszesedése, a szívizom-hegesedése és a közepes fokú ittas állapota szolgált.

[7] Az I-IV. rendű alperesek általi bántalmazása és a halála között nem áll fenn okozati összefüggés.

[8] A Miskolci Törvényszék 17.B.2./2020/116. számú ítéletében az I. rendű alperest bűnösnek mondta ki emberölés büntetnének kísérletében, a II-IV. rendű alpereseket pedig bűnsegédként elkövetett emberölés büntetnének kísérletében, ezért az I. rendű alperest mint visszaesőt 9 év szabadságvesztésre és 9 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre, a II. rendű alperest 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre, a III. rendű alperest 5 év szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre, míg a IV. rendű alperest 5 év szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

A Debreceni Ítéltábla Bf.II.4./2021/29. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy megállapította: az I-IV. rendű alperesek az emberölés büntetnének kísérletében társtettesek, illetőleg az I. rendű alperes vonatkozásában a felmentő rendelkezés mellőzése mellett a vele szemben testi sértés vétsége miatt indult eljárást megszüntette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[9] Az I-IV. rendű alperesek általi bántalmazás következtében sérült az I-IV. rendű felperesek lelki egészséghez és családban éléshez való joga.

Apjuk kiszolgáltatott állapotával a haláláig mindennap szembesülniük kellett. Elvesztették az apa-gyermek közötti viszony fizikai síkon történő kifejeződését, valamint az apjukkal tölthető idő alatti élmények megélését. Lehetetlenné vált a számukra, hogy mindkét szülőjük nevelésében nőjenek fel. Sorsuk alakulásának nagy szakaszai, így a továbbtanulás, a kamaszkor, a pályaválasztás, majd az önálló élet kialakítása során nem támaszkodhatnak az apjukra, és nem vehetik igénybe a segítségét, a gondoskodását, a tanácsadását, továbbá nem részesülhetnek a szeretetében.

[10] Az I-IV. rendű felperesek annak a megállapítása iránt terjesztettek elő keresetet, hogy az I-IV. rendű alperesek megsértették az élethez, a testi épséghez és az egészséghez fűződő személyiségi jogukat azzal, hogy az apjukat 2018. október 21-én bántalmazták. Kérték, hogy a bíróság kötelezze az I-IV. rendű alpereseket személyenként 5 000 000 Ft

sérelemdíj megfizetésére is, ugyanis apjuk szenvedése, majd elvesztése nagy fájdalmat okozott nekik.

[11] Az I-IV. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték.

Érdemi ellenkérelmükben kifejtették: nem vitás ugyan, hogy a büntetőítéletben foglaltak szerint bántalmazták a néhait, azonban a felpereses apjának a halála és az általuk elkövetett bántalmazás között nincs okozati összefüggés. A sérelemdíj összegét is eltúlzottnak tartották.

[12] A Miskolci Törvényszék 13.P.21.1../2022/56. számú ítéletében megállapította, hogy az I-IV. rendű alperesek megsértették az I-IV. rendű felperesek lelki egészségét és a családban éléshez fűződő személyiségi jogait azzal, hogy 2018. október 21-én bántalmazták a néhait, amelynek következtében az I-IV. rendű felperesek apja olyan egészségi állapotba került, hogy az I-IV. rendű felperesekről apaként gondoskodni, velük foglalkozni egészen a haláláig nem tudott.

Kötelezte az I-IV. rendű alpereseket mint egyetemleges kötelezetteket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I-IV. rendű felpereseknek személyenként 3 000 000 Ft sérelemdíjat. Ezt meghaladóan az I-IV. rendű felperesek keresetét elutasította.

Kötelezte az I-IV. rendű alpereseket, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 60 napon belül fizessenek meg „fejenként” az államnak 180 000 Ft eljárási illetéket.

Megállapította, hogy 480 000 Ft illetéket az állam visel.

Kötelezte az I-IV. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a Magyar Államnak a Miskolci Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására személyenként 58 374 Ft állam által előlegezett költséget. Megállapította, hogy 155 667 Ft költséget az állam visel, a pártfogó ügyvéd díját az I-IV. rendű alperesek egyenlő arányban, a perben felmerült költségeiket pedig maguk viselik.

Indokolásában Magyarország Alaptörvényének XX. cikkét és L) cikkének (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (2) bekezdését, 2:43. §-ának a) pontját, 2:52. §-ának (1) és (3) bekezdéseit és a Ptk. 6:524. §-ának (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. §-ának (1) és (3) bekezdéseit, 263. §-ának (1) bekezdését, 265. §-ának (1) bekezdését és 266. §-ának (1) bekezdését, a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatot, a Kúria Pf.IV.22.354/2017/4., a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.976/2014/5., a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.292/2021/5. és 6.Pf.20.402/2019/4-II., valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.20.310/2021/4. számú ítéletét felhívva kifejtette, hogy az I-IV. rendű felperesek apjának a sérelmére elkövetett bűncselekmény sértette az I-IV. rendű felperesek lelki egészségéhez fűződő személyiségi jogát. Köztudomású tény, hogy ha egy apa egészségi állapotában olyan változás következik be, amely miatt elveszíti az apakénti gondoskodás minden lehetőségét, az negatívan hat a gyermekek lelkiállapotára – még akkor is, ha ez nem éri el a megbetegedés szintjét. Ez sérti a gyermekek „egészséges” családban éléshez fűződő személyiségi jogait is, hiszen a korábbi, az egészséges apával betöltött családi egység nyilvánvalóan megbomlik.

Az I-IV. rendű felperesek vonatkozásában azt a hátrány látta igazoltnak, hogy a bántalmazást követően a néhai apaszerepe megszűnt. A néhai már fel sem ismerte az I-IV. rendű felpereseket. Ezt tanúvallomásában az I-IV. rendű felperesek anyja is megerősítette.

Az I-IV. rendű felperesek apjának az elhalálózását nem értékelte az I-IV. rendű alperesek terhére, azt azonban igen, hogy a néhait mint apát elveszítették, hiszen a bántalmazás után semmilyen formában nem tudott róluk gondoskodni.

Kiemelten értékelte, hogy az I-IV. rendű felperesek nagyon jó kapcsolatot ápoltak az apjukkal, aki sokat foglalkozott velük.

Az I-IV. rendű alperesek jogsértését különösen jelentős súlyúnak tekintette, ugyanis a társadalom által elítélt magatartást tanúsítottak, amelyet a büntetőbíróság társtettesként elkövetett emberölés kísérletének minősített, és hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetett.

Érvelése szerint külön bizonyítást nem igényel, hogy szándékos bűncselekmény elkövetése esetén nem beszélhetünk a felróhatóság hiányáról, annak mértéke a bántalmazás végrehajtását tekintve jelentős mértékű.

A bántalmazás időpontjában az I. rendű felperes 2, a II. rendű felperes 8, a III. rendű felperes 5, a IV. rendű felperes pedig 10 éves volt. Kétségtelenül különböző korúak voltak, de mindannyian odafigyelést, törődést, gondoskodást igénylő gyermekek, akiknél az apai szerep betöltése egyaránt fontos, ezért a személyiségi jogaik sérelme következtében őket ért hátrányok kompenzálására alkalmas sérelemdíj összege tekintetében nincs ok a differenciálásra, ezért azt személyenként 3 000 000 Ft összegben tartotta megítélhetőnek.

A pernyertesség-pervesztesség arányát 60 % – 40 %-ban határozta meg azzal, hogy az I-IV. rendű felperesek sérelemdíj-igényét nem tartotta eltúlzottnak, ezért a perköltségviseléssel kapcsolatos döntését a Pp. 83. §-ának (3) bekezdésére alapítva az I-IV. rendű alperesek javára nem ítélte meg perköltséget.

A kereseti illetékről, az állam által előlegezett 389 163 Ft szakértői költségről és a pártfogó ügyvédi díj viseléséről a Pp. 101. §-ának (1) bekezdését, 102. §-ának (1) és (6) bekezdéseit, továbbá a Pp. 87. §-ának (2) bekezdését felhívva határozott.

[13] Az elsőfokú ítélet ellen az I-IV. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, és a sérelemdíj összegének személyenként 200 000 Ft-ra történő leszállítását kérték.

Fellebbezésük indokolása szerint az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj indokolatlanul eltúlzott összegű. Az általuk okozott bántalmazás következtében a néhai egészségi állapotában kezdetben javulás állt be, azonban a későbbiek folyamán ez megszűnt, és abban romlás, majd a néhai halála következett be. Hangsúlyozták: ez a romló tendenciát mutató állapotváltozás nem róható az I-IV. rendű alperesek terhére, mint ahogy a későbbi elhalálozás sem.

Az elsőfokú ítéletben felhívott és összehasonlításként figyelembe vett eseti döntésekben elhalálozás történt, míg jelen ügyben a néhai halála az I-IV. rendű alpereseknek nem felróhatóan következett be.

Sérelemzték, hogy az elsőfokú bíróság ugyanakkora összegű sérelemdíjat ítélte meg a különböző életkorú felpereseknek.

Megjegyezték: az I-IV. rendű alpereseknek nem volt ráhatásuk arra, hogy korábban milyen volt az I-IV. rendű felperesek és az apjuk közötti viszony. Erre vonatkozóan csak az I-IV. rendű felperesek anyjának a nyilatkozata áll rendelkezésre, amely a családi kapcsolatra tekintettel „nem feltétlenül fogadható el”.

[14] Az I-IV. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseinek a helybenhagyását kérték.

Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság a történeti tényállást a jogerős büntetőbírósági ítélet alapján állapította meg, amelyet az I-IV. rendű alperesek nem vitattak. Nem vitatták azt sem, hogy az I-IV. rendű felpereseknél milyen köztudomású hátrányok következtek be.

Álláspontjuk szerint az I-IV. rendű felperesek anyjának a tanúvallomása azért fogadható el, mert az I-IV. rendű felperesek anyja a legkompetensebb személy, aki együtt él(t) az I-IV. rendű felperesekkel, de a tanúvallomás nem állt ellentétben a per egyéb adataival, a szakvélemény megállapításaival sem, emellett azt az I-IV. rendű alperesek sem vitatták. Az utolsó érdemi tárgyaláson az I-IV. rendű alperesek jogi képviselője nem jelent meg, ezért a tanú által elmondottakat a törvényszék helyesen fogadta el a valósággal egyezőnek.

A bántalmazást követően az I-IV. rendű felperesek apja olyan egészségi állapotba került, hogy ha esetlegesen nem is következik be a halála, akkor is egész életében segítségre szorult volna, mert önálló életvitelre képtelenné vált, és ezt a gyermekeinek nap mint nap végig kellett volna nézniük.

Az I-IV. rendű felperesek szerint teljesen mindegy, hogy hány évesek voltak a jogsértéskor, hiszen nincs többé apjuk, aki leülne velük tanulni vagy érdeklődne arról, hogy érzik magukat, mi történt velük az iskolában.

Megjegyezték: az I-IV. rendű alperesek irreálisan alacsony összegűre kérik leszállítani a megítélt sérelemdíj összegét. A törvényszék által felhívott összehasonlító eseti döntések évekkal korábbiak és kedvezőbb életkörülmények figyelembevételével születtek.

[15] Az ítéltábla a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

Fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek a személyiségi jogi jogsértést megállapító és a keresetet a megítélt sérelemdíj összegét meghaladóan elutasító, továbbá az I-IV. rendű alpereseket személyenként 200 000 Ft összegű sérelemdíj megfizetésére kötelező rendelkezéseit, és az I-IV. rendű alperesek fellebbezését alaptalannak találta.

[16] A törvényszék a tényállást az I-IV. rendű felperesek sérelemdíj megfizetése iránti kereseti kérelmének és az I-IV. rendű alperesek erre vonatkozó ellenkérelmének a keretei között feltárta, megfelelő irányú és terjedelmű bizonyítási eljárást folytatott le, az ítéltábla a levont következtetéseivel is teljes mértékben egyetértett, pusztán a fellebbezésben kifejtettek miatt rögzíti az alábbiakat.

[17] A Ptk. 2:42. §-a (1) bekezdésének I. fordulata szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a családi élet tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

[18] A Ptk. 2:43. §-ának a) pontja értelmében a személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen az egészség megsértése.

[19] A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

[20] A Ptk. e szakaszához fűzött indokolás szerint „a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése”.

[21] A sérelemdíj nem büntetőjogi, hanem restitutív (civiljogi) szankció, így az nem a jogsértő „megbüntetésére”, hanem a sértett életvitelében, személyiségének kibontakoztatásában elszenvedett hátrányoknak, a sértett társasági kapcsolatrendszerében és társadalmi presztízisében bekövetkezett töréseknek, valamint a sértett belső (lelki) egyensúlyában beállott kedvezőtlen változásoknak a kiegyenlítésére, kompenzálására szolgál. (Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 172-173. o.)

[22] A Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

[23] A kártérítés két alapfunkciója, a kártérítési jog két fő célkitűzése a reparáció és a prevenció.

A sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása; e kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nyilvánvalóan lehet/van prevenciós funkciója is, ugyanis – mint minden szankciónak, úgy e szankciónak is – célja a jogsértéstől való távoltartás, „elriasztás” (a sérelemdíj megfizetésére kötelezés mint a jogsértőre hátrányos jogkövetkezmény ennyiben egyúttal represszív szankció is).

[24] „[A sérelemdíj] (...) alkalmas az életet színesebbé és mozgalmasabbá tenni, (...) a kárpótlás célja: lehetőséget biztosítani egy élményekben gazdagabb, változatosabb, az érzelmi elsivárosodást megelőző, illetőleg megakadályozó életre, (...) az elnehezült életkörülményeket más – anyagiakkal elérhető – életlehetőségek biztosításával [történő] megkönnyít[ésére].” (Lábady Tamás: A nem vagyoni kártérítés újabb bírói gyakorlata. Budapest, ELTE Jogi Továbbképző Intézet, 1992, 58. o.)

[25] A sérelemdíj összegének a megállapítása során a bíróságnak a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdésében írtakból kell kiindulnia, miszerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[26] A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlya annak a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015, 834. o.)

Itt lehet értékelni az esetleges ún. többes személyiségi jogi jogsértést.

[27] A perbeli esetben az I-IV. rendű felpereseknek sérült a családi élethez és a lelki egészséghez fűződő személyiségi jog.

[28] Az I-IV. rendű felpereseket az apjuk által betöltött családi szerep, családi funkció megszűnésével ún. hozzátartozói nem vagyoni sérelem érte.

Ezzel kapcsolatban az ítéltábla rögzíti, hogy a krízist, traumát látszólag erős lélekkel feldolgozni képes személy ugyanúgy megküzd a traumával, mint aki gyengeséget mutat, így a következmények eltérése nem feltétlenül tükrözi vissza az elszenvedett veszteségeket. A hozzátartozót ért trauma miatti megrázkódtatás az igényt érvényesítő hozzátartozó pszichéjében fejt ki azt a hatást, amellyel végső soron meg kell küzdenie, és a feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított, emiatt másra nem használható energia valósítja meg azt a sérelemből fakadó eszmei hátrányt, amelynek ellensúlyozására a nem vagyoni kártérítés szolgál, hiszen jogsértés hiányában a sérelmet szenvedett személy a sérelem súlyától függően mozgósított energiáit értelemszerűen a korábban kialakított életének további szabad kibontakoztatására fordíthatta volna (lásd a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.984/2014/7-I. és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.282/2018/8. számú eseti döntéseit).

[29] A törvényszék az I-IV. rendű felpereseknek járó sérelemdíj összegének a meghatározása során megfelelően vonta mérlegelési körbe az I-IV. rendű alperesek felróhatóságát mint a sérelemdíj összecszerúségét meghatározó szempontot is.

[30] A Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint: ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[31] A bíróságnak a felróhatóság mértékének a vizsgálatánál „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” kell vizsgálat tárgyává tennie. (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnyomása. Budapest, 2010, 279. o.).

[32] Az értékelés egyik szempontja lehet például az, hogy a jogsértésnek mivel járó, milyen súlyú következményei voltak (életveszély, halál – lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4., Pf.I.20.310/2021/4. és Pf.I.20.407/2021/4. számú határozatait).

[33] A perbeli esetben az I-IV. rendű alperesek olyan súlyos, a végrehajtás módját tekintve jelentős fájdalmat okozó, szándékos bűncselekményt követtek el a felperesek apjának a sérelmére, amelyek a néhainál közvetlenül életveszélyes állapotot eredményeztek, és amelynek a következtében a néhainál a halált eredményező sérülés kialakulásának a reális esélye is fennállt – annak elmaradása csak a véletlennek volt köszönhető.

A súlyos fizikai sérülések mellett a néhainál az agy sérüléseivel összefüggésben lelki tünetegyüttes is kialakult, továbbá a néhai az I-IV. rendű alperesek általi bántalmazást követően önálló életvezetésre képtelenné vált. Az élet szinte minden területén segítségre szorult. Gyermekeiről gondoskodni, velük foglalkozni nem tudott, gyakran meg sem ismerte őket.

A törvényszék mindezeket is figyelembe véve, helyesen vonta le azt a következtetést, hogy az I-IV. rendű alperesek oldalán a felróhatóság mértéke jelentős.

[34] Az ítéltábla a jogsértésnek a sértettre és a környezetére gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy „a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet:

- a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavarai, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzó-képtelenségben stb. (testi változások);
- b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);
- c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások).” [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog – Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013, 101. o.]

[35] A perbeli jogsértést (egy apa bántalmazás miatti súlyos, szenvedést okoz sérülését) illetően a bírói gyakorlat által sérelemdíjjal (illetőleg korábban nem vagyoni kártérítéssel) kompenzálандónak tekintett értékvesztés az apa-gyermeke közötti viszony fizikai síkon történő kifejeződésének az elvesztése (a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.897/2013/5. számú határozata), az apa kiszolgáltatott állapotával való mindennapos szembesülés (a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.220/2011/4. számú határozata), annak lehetetlenné válása, hogy egy gyermek mindkét szülő nevelésében nőjön fel, ami a kiegyensúlyozott gyermeki élet legfontosabb feltétele (a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.426/2011/6. számú határozata), az apai minta elvesztése (a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.969/2012/7. számú határozata), továbbá a biztonságérzet elvesztése és az apával töltött idő alatti élmények megélésnek az elvesztése (a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.931/2013/4. számú határozata).

A gyermekek oldalán nem vagyoni hátránként értékelendő az is, hogy az apai családi funkció, családi szerep megszűnésével a gyermekek a sorsuk alakulásának nagy szakaszai, így a továbbtanulás, a kamaszkor, a pályaválasztás, majd az önálló élet kialakítása során nem támaszkodhatnak az apjukra, és nem vehetik igénybe az apa segítségét, gondoskodását, tanácsadását, továbbá nem részesülhetnek a szeretetében (a Szentesi Városi Bíróság 1.P.20.328/1994/28. számú elsőfokú és ugyanebben az ügyben a Csongrád Megyei Bíróság 2.Pf.20.297/1995/2. számú másodfokú határozata. Hivatkozva: Tóth Erika: A nem vagyoni kárpótlással kapcsolatos bírói gyakorlat. II. kötet. ELTE Jogi Továbbképző Intézet, Budapest, 1996., 24. oldal).

[36] Ezeknek az immateriális sérelmeknek a bekövetkezése köztudomású, de ezt az I-IV. rendű felperesek anyja is megerősítette a tanúvallomásában (55. sorszámú jkv. 2-3. oldalai), amelyet a törvényszék helyesen vett figyelembe.

Az I-IV. rendű alperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a felperesek anyjának vallomása „nem feltétlenül fogadható el”, ugyanis egy együtt élő szülőpárból és a gyermekekből álló család esetében egy apa és a gyermekei közötti kapcsolat részleteiről nyilvánvalóan az anya tud nyilatkozni, ezért vallomása bizonyítékként vehető figyelembe.

[37] Ami a sérelemdíj mértékét illeti: az ún. hozzátartozói nem vagyoni hátrány miatti sérelemdíj összegének a megállapításához nem adható objektív zsinórmérték, meghatározásának a legfőbb szempontja ugyanis mindig a konkrét, individualizált felperes(ek) által elszenvedett immateriális sérelem, és annak a felperes(ek)re gyakorolt

hatása, azonban az összecszerűség meghatározása során kiindulópontul szolgálhatnak a bíróságok hasonló tényállású ügyben hozott eseti döntései.

[38] A törvényszék által megfelelően kiválasztott eseti döntések mellett az ítéltábla utal arra, hogy a bírói gyakorlat az apai gondoskodást elvesztő gyermekeknek – a keresetben megjelöltnél is – magasabb összegű sérelemdíj megállapítására is lehetőséget lát, így a fellebbezés már csak erre tekintettel sem lehetett alapos.

[39] Az ítéltábla e körben utal például a Szegedi Ítéltábla a Pf.II.20.201/2024/6. számú határozatára, amelyben a bíróság az apjukat 2021-ben közlekedési balesetben elvesztő gyermekeknek 11 500 000 Ft, illetőleg 7 500 000 Ft sérelemdíjat és annak 2021-től járó késedelmi kamatait ítélte meg, valamint felhívja a Győri Ítéltábla Pf.II.20.001/2024/11. számú határozatát, amelyben a bíróság az apjukat egy 2015-ben történt uszodai balesetben, vízbe fulladás következtében elvesztő gyermekeknek, ahol az apa a káresemény után komatózus állapotba került és 2017-ben halt meg, 12 000 000 Ft, illetőleg 16 000 000 Ft sérelemdíjat, és annak az elsőfokú ítélet 2023-ban történt meghozatalától számított késedelmi kamatait ítélte meg.

[40] A felhívott eseti döntésekben megítélt sérelemdíjak nagyságrendjére is tekintettel az ítéltábla nem látott lehetőséget az egyes felpereseknek járó sérelemdíj-összegekre differenciálására sem.

[41] Az ítéltábla meggyőződése szerint az I-IV. rendű felpereseket ért immateriális sérelmek kompenzálásához – figyelemmel a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat indoklásában rögzített mértéktartás követelményére, a törvényszék által felhívott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési, illetőleg sérelemdíj-összegekre, valamint az időközbeni inflációra, továbbá értékelve az ítéltábla által felhívott eseti döntésekben megítélt sérelemdíj-összegeket is – az I-IV. rendű felpereseket ért nem vagyoni sérelem kompenzálásához személyenként 3 000 000 Ft összegű sérelemdíj mindenképpen – minimálisan is – szükséges mértékű, ezért az ítéltábla az I-IV. rendű felpereseknek járó sérelemdíj leszállására nem látott lehetőséget.

[42] Az ítéltábla mindezekre tekintettel a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezéseit pedig helybenhagyta.

[43] Az I-IV. rendű alperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az ítéltábla őket személyenként az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdésén és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdésén alapuló, 224 000 Ft összegű feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése, a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése és a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése, valamint az Itv. 78. §-ának (4) bekezdése és a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése alapján.

[44] Az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 101. §-ának (3) bekezdése alapján megállapította továbbá, hogy a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztes I-IV. rendű alperesek egyenlő arányban kötelesek viselni az I-IV. rendű felpereseket a fellebbezési eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díját.

Debrecen, 2025. május 29.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Gárdosi Judit s.k. bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró